

ЕЙДЖИЗМ ЯК ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Особлива увага в статті приділена необхідності формування в майбутніх випускників духовно-моральних ціннісних орієнтацій для подолання проблеми ейджизму. Розкрито зміст поняття «ейджизм», пояснюється розуміння цього поняття в контексті дослідження. Розглянуто й розкрито два рівні прояву ейджизму: інституційний і міжособистісний. Виявлено, що феномен ейджизму пов'язаний із ціннісним сприйняттям особистості. Висвітлено вагоме значення закладу вищої освіти у формуванні професіоналізму, культури, інтелігентності, моральності, духовності й позитивних ціннісних орієнтацій у студентській молоді. Значна увага приділена формуванню та розвитку ціннісних орієнтацій у системі вищої освіти відповідно до таких домінант: громадянин-патріот; професіонал-інтелігент; духовна особистість; високоморальна людина. Наведено емпіричні дані щодо сучасного стану розвитку ейджизму в студентстві. Наголошено на способах зміни негативного стереотипного ставлення студентів до людей похилого віку в навчальній і позааудиторній діяльності. Окреслено напрями й форми діяльності в закладі вищої освіти щодо усвідомленого сприйняття студентами проблеми ейджизму в нашому суспільстві, формування позитивних ціннісних орієнтацій стосовно людей похилого віку. Автором наведено перелік тематичних виховних заходів із формування громадянсько-патріотичних почуттів, моральності та духовних цінностей у студентській молоді в середовищі закладу вищої освіти. Проаналізовано досвід реалізації системи виховної роботи в Харківській гуманітарно-педагогічній академії щодо формування громадських, сімейних та особистісних цінностей. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані в освітньому процесі в закладах вищої освіти для формування соціально позитивних ціннісних орієнтацій у студентів стосовно людей похилого віку.

Ключові слова: ейджизм, студентська молодь, ціннісні орієнтації, вікова група, аномія, системна робота.

У зв'язку з глобальним процесом старіння населення України, трансформаціями в інформаційній культурі людства змінюється ставлення до сприйняття цінностей, переконань, ідеалів представників похилого віку в суспільній свідомості. Стрімкий розвиток інформаційної доби, впливу якої найбільшою мірою піддається молодь, особливо студентська, видозмінює традиційні ціннісні орієнтації, правила й норми поведінки, зокрема щодо представників похилого віку. Як правило, в процесі формування ціннісного ставлення до людей беруть участь різні соціальні інститути, але, окрім головного інституту – сім'ї, для студентської молоді важливу роль відіграє заклад вищої освіти. У ході проведеного нами дослідження серед чинників, що впливають на формування ставлення до соціального оточення, людей, студенти на 2–3 місця в їх рейтингу ставлять саме заклади освіти. Проведене нами опитування 340 студентів зафіксувало показник на рівні 86,4 % ціннісного ставлення до людей похилого віку. Разом із тим 31,2 % опитаних вважають, що погляди, стиль життя тощо літніх людей не відповідають цінностям і нормам сучасного життя. Перед системою вищої освіти постає завдання сформувати ціннісне ставлення в студентській молоді до представників похилого віку, що в подальшому сприятиме цілісності, згуртованості, взаємоповазі, толерантному, поважному ставленню та інтеграції всіх вікових груп у соціальному просторі демократичного суспільства, яке розбудовується в Україні.

Явище ейджизму вивчали такі зарубіжні дослідники, як Р. Батлер, М. Діксон, Е. Палмор, Н. Смелзер, М. Маршал, А. Мікляєва та інші. Серед вітчизняних науковців – Т. Афанасьева, О. Березіна, В. Біскуп, М. Євдокімова, М. Житинська, Л. Климанська, Н. Кривокоць, О. Осетрова, Н. Печериця, Е. Якімова та інші. Аспектам формування духовно-моральних ціннісних орієнтацій у студентській молоді присвячені дослідження Ж. Давидової, О. Дубасенюк, Л. Кобзаренко, Д. Мірошніченко, С. Паламар, І. Сіданіч та інших. До питання навчальної й виховної роботи в закладах вищої освіти зверталися І. Бех, М. Євтух, Н. Кузьміна, В. Лозова, Л. Петренченко, Г. Пономарьова, О. Соколова, М. Роганова, Г. Шевченко й інші.

Незважаючи на наявність ґрунтовних досліджень стосовно проблеми ейджизму в нашому суспільстві, питання формування позитивно-спрямованих ціннісних орієнтацій у студентській молоді як передумови подолання ейджизму досліджено недостатньо.

Метою статті є розкрити зміст поняття «ейджизм» і теоретично обґрунтувати науково-методичні основи формування позитивно-спрямованих ціннісних орієнтацій у студентській молоді як умови подолання ейджизму.

Явище ейджизму в нашій країні, безумовно, пов'язане як зі стрімким старінням населення України, так і з соціально-економічними перетвореннями, розвитком інформаційної культури людей і суспільними трансформаціями, що, у свою чергу, призвело до знецінення літніх людей у соціально-економічному вимірі їх суспільної значимості, соціальної свідомості й різко загострило проблему ейджизму.

Поняття «ейджизм» виникло на території Сполучених Штатів Америки. Його запропонував у 1969 році директор Національного інституту старіння, геронтолог Р. Батлер, проводячи дослідження в контексті проблеми дискримінації одних вікових груп іншими. Слово «ейджизм» походить від англійського «age» – вік, що означає дискримінацію за віковою ознакою. [9, с. 59]. Р. Батлер описує явище ейджизму як «глибоко приховану тривогу молодих, їхню особисту відразу та неприязнь до старості, хвороб, інвалідності й страх немічності, непотрібності, смерті» [10, с. 243].

Зазначимо, що з явищем ейджизму може зіштовхнутися будь-яка вікова група. Ґрунтуючись на дослідженнях О. Краснової та А. Лідерс, можемо стверджувати, що існують дві тенденції формування наукової теорії

розумінні явища ейджизму, оскільки ейджизм може здійснюватися відповідно до молоді й людей похилого віку. Але, оскільки Р. Батлер ейджизм розглядає як дискримінацію саме людей похилого віку, то й у вітчизняному науковому дискурсі поширена думка, що ейджизм означає саме процес дискримінації молоддю людей похилого віку.

За твердженням інших зарубіжних дослідників, таких як М. Маршал, М. Діксон, орієнтація суспільства та представників молодого покоління в соціумі є однією з форм прояву ейджизму [11, с. 150]. Цікавою є також думка дослідниці М. Єкімової щодо сучасного трактування поняття «ейджизм». Науковиця розглядає феномен ейджизму в значенні «будь-яких соціальних очікувань щодо якостей і моделей поведінки представників певної вікової групи» і додає, що «якщо соціальні очікування припускають переваги одного віку над іншим, то це може призвести до вікової дискримінації» [2, с. 223].

Г. Хузеєва в дослідженні взаємодії поколінь виділяє основні причини, що впливають на зміну характеру спілкування і взаємодії молоді та людей похилого віку: різницю в субкультурах різних поколінь; розходження в інформаційному просторі; поверхові, слабкі міжпоколінні зв'язки [8, с. 10].

З'ясовано, що ейджизм може проявлятися на інституційному та міжособистісному рівнях. Як зауважує П. Климанська, ейджизм «на інституційному рівні проявляється як юридично закріплена дискримінація людей певної вікової групи, а на міжособистісному – як образливі, принизливі дії, що включають негативні міжперсональні взаємодії, ініційовані представниками молодого покоління стосовно осіб літнього й похилого віку; зневажливі висловлювання про старість і старих людей (прислів'я, приказки – «старий що малий», «стара калоша») та наявні в сучасному суспільстві переконання, що ґрунтуються не на реальних фактах, а на застарілих поняттях про час пізньої дорослості винятково як періоду регресу й занепаду» [3, с. 75]. Отже, в загальному розумінні ейджизм – це дискримінація людини на підставі її віку. У контексті дослідження під ейджизмом розуміємо негативне сприйняття і ставлення студентською молоддю до людей похилого віку, що ґрунтується на браку знань щодо особливостей цієї вікової групи та недостатньо сформованих духовно-моральних ціннісних орієнтаціях стосовно старості й старших.

За програмою дослідження щодо ставлення до людей похилого віку, ми провели анкетування студентів різних груп 1–2 курсів, зокрема щодо питання: «Назвіть, на вашу думку, позитивні й негативні ознаки такої вікової категорії, як «старість». Аналіз отриманих відповідей на питання відкритої анкети досить переконливо проілюстрував положення, зафіксовані в нашому визначенні поняття «ейджизм». Так, 98,7 % респондентів досить повно назвали негативні ознаки старості (4–5 ознак), тоді як позитивні, що характеризують цей віковий період, назвали 39 % опитаних із середньої кількості ознак – 1,6 (наприклад, мудрість, досвід тощо). Більшість студентів позитивно ставиться до людей похилого віку (88,4 %), але у відповідях окремих студентів (9,6 %) ми знаходимо критичні, іронічно поблажливі оцінки стосовно цієї вікової категорії та байдужість, претензійність і навіть агресивність у ставленні до них. Тож змушені констатувати, що в сучасній соціокультурній ситуації відбувається зміна ціннісних орієнтацій молодого покоління не завжди в кращий бік.

Старість і люди похилого віку часто сприймаються через призму стереотипів, що формують у суспільній свідомості негативний образ і ставлення до представників цього віку. Особливо прикро, що негативно-зневажливе ставлення до представників похилого віку загалом здійснюється згідно із соціально схваленими цінностями в суспільстві, а феномен ейджизму пов'язаний саме із ціннісним сприйняттям, коли особистість у ціннісному аспекті надає перевагу представникам певної вікової категорії чи покоління. Це явище безпосередньо поєднане з традиціями, звичаями, вихованням і загальною культурою суспільства. Продовжуючи розгляд ейджизму в ціннісному аспекті, наведемо думку О. Осетрової, яка зазначає, що «поширеність конфлікту поколінь у суспільстві свідчить про його кризовий стан – широкомасштабну аномію, що пронизує всі сфери людської життєдіяльності, охоплюючи, без винятку, всю систему світоглядних і ціннісних координат» [5, с. 14].

Зазвичай особливе значення мають сімейні традиції й виховання дітей у дусі поваги до батьків і старших, але в сучасних умовах відбувається зниження виховної ролі інституту родини, тому відповідальність за формування морально-духовних ціннісних орієнтацій, толерантне, ціннісне позитивно-ціннісне ставлення до старших і людей похилого віку бере на себе заклад освіти, для студентів – заклад вищої освіти.

У контексті важливості формування в особистості ціннісного ставлення до людей похилого віку актуальними є висновки А. Марушкевич: «Виховання в закладі вищої освіти забезпечує формування особистості майбутнього спеціаліста, його свідомості, самосвідомості, встановлення зв'язку поколінь, збереження їхніх культурних надбань, накопичення власного досвіду на основі напрацьованого попередниками тощо» [4, с. 7]. Підтверджує цю думку й твердження дослідника О. Власенко, який зазначає, що «одним із пріоритетних завдань закладу вищої освіти має бути виховання молоді на засадах формування в студентів моральних рис і цінностей – доброти, уваги, милосердя, толерантності, совісті, поваги, правдивості, справедливості, гідності, любові до батьків» [1, с. 88].

Отже, заклад вищої освіти має й може сприяти формуванню та засвоєнню моральних цінностей і якостей у студентів, ціннісного ставлення до надбань українського народу, толерантного, поважного сприйняття й ставлення до старших поколінь, спираючись на програмний зміст гуманітарних дисциплін, педагогічну роботу в позааудиторний час, підтримку зв'язків із сім'ями студентів, організацію системної роботи з цілеспрямованого виховання в студентів духовно-моральних ціннісних орієнтацій стосовно толерантного, доброзичливого, тактовного ставлення до літніх людей, старших, інвалідів тощо. Заклад вищої освіти сьогодні має бути центром формування культури, слугувати культурно-виховним простором духовно-інтелектуального, духовно-морального, духовно-естетичного розвитку, що сприятиме формуванню соціально-позитивних ціннісних орієнтацій.

Зазначимо, що в системі вищої освіти в студентській молоді необхідно формувати ціннісні орієнтації відповідно до таких основних домінант, як громадянин-патріот; професіонал-інтелігент; духовна особистість; високоморальна людина [6, с. 98]. Традиційні колективні морально-духовні ціннісні орієнтації для сучасних студентів, як зазначалося раніше, стають пережитками минулих років, тому необхідно формувати нові духовні пріоритети й моральні орієнтири завдяки новим засобам, методам і формам виховної діяльності, історичній освіті та просвітництву. Погоджуємося з думкою Н. Сейко, яка зазначає, що «головним соціально-педагогічним інструментом зниження рівня ейджизму стосовно людей похилого віку є просвітництво, метою якого є зростання рівня культури взаємин і налагодження культурного діалогу між різними поколіннями» [7, с. 60]. Одним зі способів зміни негативних стереотипів стосовно людей похилого віку є підвищення рівня обізнаності щодо геронтологічних проблем цієї вікової групи в студентів. Саме тому необхідно ввести зміни в зміст таких гуманітарних дисциплін, як історія, філософія, соціологія, культурологія, психологія тощо, у фрагментах, що стосуються проблеми ейджизму в сучасному соціокультурному просторі, необхідності позитивної міжпоколінної взаємодії, що, як засвідчує досвід Харківської гуманітарно-педагогічної академії, слугує потужним чинником подолання негативних стереотипів щодо старості й людей похилого віку в студентській молоді. Дієвими засобами в позааудиторній діяльності є взаємодія студентів із представниками похилого віку, взаємний обмін досвідом, спільні заходи, виставки, фестивалі, ярмарки тощо. Як ілюстрацію виховання студентів як державних громадян-патріотів представимо перелік деяких виховних заходів, що проводяться в Харківській гуманітарно-педагогічній академії за цим напрямом (таблиця 1) [6, с. 267–282].

Таблиця 1

Теми виховних заходів із формування громадянсько-патріотичних почуттів і моральності

№ з/п	Тема	Форма
1	«Я – громадянин України», «Наші національні святині»	Бесіда
2	«О, мово українська! Хто любить її, той любить мою Україну!»	Виховна година
3	«Чи кожен громадянин України має бути патріотом?»	Урок-диспут
4	«З історії національної символіки України»	Доповідь
6	«Незалежність України»	Виховна година
7	«Конституція України – головний документ держави»	Бесіда
8	«Жінки в історії України»	Бесіда
9	«Державні символи України. Від давньої символіки до сучасності»	Виховна година
10	«Хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього»	Усний журнал
11	«Щедрість рідної землі»	Бесіда
12	«Мій родовід»	Бесіда
13	«З Україною в серці»	Виховна година
14	«Свята земля українська»	Бесіда
15	Краю мій, Слобожанщино!	Усний журнал
16	«Усе минає, а слово залишається»	Свято української мови
17	«Добра родина – слава Україна!»	Свято сім'ї

Теми виховних заходів із формування духовних цінностей

№ з/п	Форма	Назва заходу	Цінності
1	Цикл лекцій і бесід	«Кожна людина – найвища цінність», «Моральні заповіді», «Правда завжди одна», «Мій духовний світ», «Подолай внутрішнього ворога», «Я – унікальна Людина», «Добро – все, що служить життю; зло – все, що служить смерті»	Унікальність і неповторність життя кожної людини, внутрішнього світу особистості
2	Диспути	«Як розвинути в собі моральний захист проти зла?», «У чому полягає сила особистості?», «Що таке щастя?», «Що значить виховати себе?», «Як стати цікавою людиною?», «Хочу й потрібно», «Яку людину можна вважати гарною», «Совість – твій моральний дороговказ», «Бій байдужості!», «Мета твого життя»	Повага людської гідності, визнання за іншими права бути відмінним, ніж «Я», право на свободу волевиявлення, активна допомога й підтримка, толерантність і доброта
3	Вправи	«Поговоримо відверто», «Спробуй уникнути конфлікту», «Я вас слухаю»	Увічливість, ніжність, тактовність, повага інших людей
4	Рольові ігри соціальної спрямованості	«Наше життя», «Внутрішнє та зовнішнє Я»	Цінність життя, здоров'я
5	Тренінг	Обговорення витримок з віршів, «Я – унікальна людина», «Приборкати свої недоліки», «Дорога»	Унікальність кожної людини
6	Музикотерапія	Прослуховування спеціально підібраних музичних здобутків	Повага почуттів інших, любов до прекрасного, віра та надія
7	Бібліотерапія	Підбір книг, у яких порушується проблема морального вибору, моралі, духовності	Здатність протистояти неординарним ситуаціям (стресам, хворобам, депресіям тощо), сила волі, цінність життя
8	Арт-терапія	Завдання на розвиток творчості студентів	Внутрішній контроль і порядок, особистісна цінність

Окреслені напрями й форми діяльності в закладі вищої освіти, як засвідчує досвід, сприяють усвідомленню сприйняттю студентами проблеми ейджизму в нашому суспільстві, формуванню позитивних ціннісних орієнтацій, що ґрунтуються на повазі, толерантності, цінності, рівності, гуманізмі, любові, пошані до арших, людей похилого віку, а також гармонізації міжпоколінної взаємодії.

Узагальнення досвіду реалізації системи виховної роботи в Академії вказує на доцільність комплексної алізації означених у дослідженні завдань стосовно названої проблеми, оскільки моральні цінності особисті, формування яких запобігає появі феномену ейджизму, також утворюють систему – загальнолюдські, ціональні, громадянські, сімейні, цінності приватного життя. У контексті мети дослідження зупинимось на громадських, сімейних та особистісних цінностях.

Виховання громадянських цінностей ми ґрунтуємо на визнанні гідності людей, правах та обов'язках ред іншими, ідеях соціальної гармонії, поваги конституційних свобод і закону тощо.

Сімейні цінності охоплюють визнання моральних основ життя родини, стосунки поколінь, піклування о дітей, старих і немічних, пам'ять про предків тощо.

Цінності особистого життя пов'язуємо з формуванням самосвідомості, усвідомленням студентами себе о особистості, майбутнього професіонала, дружини чи чоловіка, людини, яка прагне до успіху, сповідуючи бокоу віру у свої сили, соціальні цінності, пріоритетність закону і моралі.

Значне місце у формуванні духовно-моральних цінностей ми відводимо пізнанню й поширенню родинно-обутової культури, в якій найбільш повно закладені норми стосунків у сім'ї, виховання шанобливого став- ння до старших, родоводу.

Уважаємо за доцільне представити цілісну систему такої роботи (рис. 1).

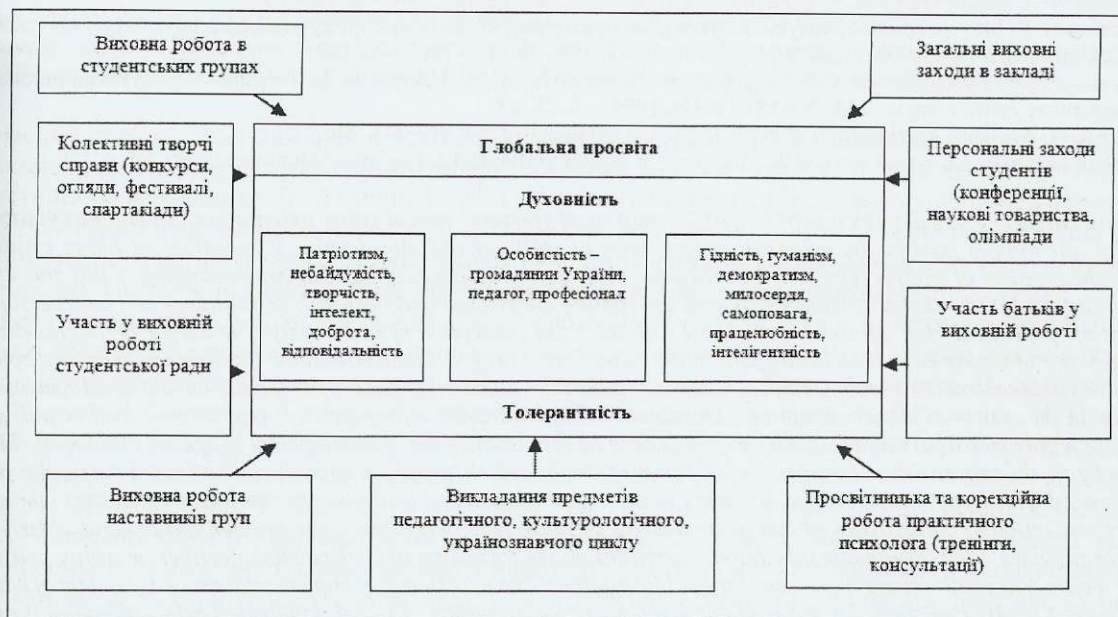

Рис. 1. Структурна схема виховання студентів закладу вищої освіти

Висновки. Отже, у сучасних соціокультурних умовах зростає тенденція до поширення ейджизму серед удентської молоді, тому саме освітньо-культурне середовище закладу вищої освіти має стати тим потуж- ім чинником, що сприятиме стабілізації міжпоколінних взаємин у соціумі, формуванню в студентській олоді позитивних морально-духовних ціннісних орієнтацій. Актуальним завданням у цьому процесі зали- ається пошук інноваційних, адаптованих до сучасної доби, форм і методів педагогічної роботи зі студен- ми в закладах вищої освіти з подолання такого явища, як ейджизм.

Використана література:

- Власенко О. М. Проблема формування моральних цінностей особистості у майбутніх учителів у вищих педагогічних закладах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2005. № 22. С. 88–91.
- Скімова М. О. Проблема визначення поняття «ейджизм» у сучасній соціології. *Вісник Харківського національного універ- ситету внутрішніх справ*. 2014. № 4. С. 217–224.
- Климаська Л. Д. Геронтологічна перспектива соціальної політики. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2014. Вип. 26. С. 70–77.
- Марушкевич А. А. Педагогіка вищої школи. Теорія виховання (Цикл лекцій): навчальний посібник. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2005. С. 107.
- Осетрова О. О. Соціальні аспекти геронтологічної проблематики в сучасному українському суспільстві. *Вісник Дніпропе- тровського університету. Серія «Філософія. Соціологія. Політологія»*. 2015. № 6. С. 11–16.
- Пономарьова Г. Ф. Виховання майбутнього педагога: теорія і практика: монографія. Харків: Ранок, 2014. С. 405.

7. Сейко Н. А. Ейджизм. *Энциклопедия прав людини: соціально-педагогічний аспект*: колективна монографія / кол. авт., за заг. ред. проф. Н. А. Сейко; відп. ред. Н. П. Павлик. Житомир, 2014. С. 161–165.
8. Хузеєва Г. Р. Межпоколенное взаимодействие пожилых и молодых людей: специфика коммуникации и образа старости. *Психологические исследования*. 2017. Т. 10. № 51. С. 10.
9. Якимова Е. В., Торнстон Л. Геронтология в динамическом обществе. *Социальная геронтология: современные исследования*. Москва: ИНИОН РАН, 1994. С. 58–68.
10. Butler R. N. Age-ism: Another form of bigotry. *The Gerontologist*. 1969. № 9. P. 243–246.
11. Marshall M., Dixon M. *Social work with Older People*. 3rd ed. Basingstoke, England: Macmillan, 1996. P. 150.

References:

1. Vlasenko O. M. Problema formuvannya moralnykh tsinnosti osobystosti u maibutnykh uchyteliv u vyshchykh pedahohichnykh zakladakh / O. M. Vlasenko. // *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka*. – 2005. – № 22. – S. 88–91.
2. Yekimova M. O. Problema vyznachennia poniattia "eidzhizm" u suchasni sotsiologii / M. O. Yekimova // *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. – 2014. – № 4. – S. 217–224.
3. Klymanska L. D. Herontolohichna perspektyva sotsialnoi polityky / L. D. Klymanska // *Ukrainska natsionalna ideia: realii ta perspektyvy rozvytku*. – 2014. – Вип. 26. – S. 70–77.
4. Marushkevych A. A. Pedahohika vyshchoi shkoly. Teoriia vykhovannia (Tsykl lektsii): nav. posib. / A. A. Marushkevych. – Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, 2005. – s. 107.
5. Osetrova O. O. Sotsialni aspekty herontolohichnoi problematyky v suchasnomu ukrainskomu suspilstvi / O. O. Osetrova // *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriya : Filosofiia. Sotsiologiiia. Politologiiia*. – 2015. – № 6. – S. 16.
6. Ponomarova H. F. Vykhovannia maibutnoho pedahoha: teoriia i praktyka: monohrafiia / H. F. Ponomarova. – Kh.: Ranok, 2014. – s. 405.
7. Seiko N. A. Eidzhizm / *Энциклопедия прав людини: социально-педагогический аспект: коллективная монография / кол. авт., за заг. ред. проф. Н. А. Сейко; відп. ред. Н. П. Павлик*. – Житомир: Вydavnytstvo, 2014. – S. 161–165.
8. Khuzeeva H. R. Mezhpokolennoe vzaymodeistvie pozhylykh y molodykh liudei: spetsyfyka kommunykatsyy u obraza starosty / H. R. Khuzeeva. // *Психологические исследования*. – Т. 10. – № 51. – 2017. – S. 10.
9. Yakymova E. V. Herontolohiia v dynamycheskom obshchestve / E. V. Yakymova, L. Tornston // *Sotsyalnaia herontolohiia: sovremennyye issledovaniia*. – M.: YNYON RAN, 1994. – S. 58–68.
10. Butler R. N. Age-ism: Another form of bigotry. *The Gerontologist*. 1969; 9: r. 243–246.
11. Marshall M, Dixon M. *Social work with Older People*. 3rd ed. Basingstoke, England: Macmillan; 1996. vii, p. 150.

Ponomarova H. F. Ageism as a problem of formation of spiritual-moral value orientations in student youth

Special attention is paid to the necessity of formation of spiritual and moral value orientations of future graduates to overcome the problem of ageism. The article reveals the concept of «ageism», reveals the understanding of this concept in the context of our study. Two levels of manifestation of ageism are considered and revealed: institutional and interpersonal. It is found that the phenomenon of ageism is associated with the value perception of personality. The author highlights the significant importance of higher education institutions in the formation of professionalism, culture, intelligence, morality, spirituality and positive value orientations among student youth. Considerable attention is paid to the formation and development of value orientation in the system of higher education according to such dominants: citizen-patriot; professional-intellectual; spiritual personality; highly moral person. Presented empirical data on the current state of development of ageism in students. The methods of changing the negative stereotypic attitude of students to the elderly people in educational and extra-curricular activities are emphasized. The directions and forms of activity in the higher educational institution are outlined in relation to the students' conscious perception of the ageism problem in our society, the formation of positive value orientations towards elderly people. The author provides a list of thematic educational activities on the formation of civil-patriotic feelings, morality and spiritual values in the student youth among higher educational institutions. The experience of implementation of the system of educational work in the Kharkiv humanitarian pedagogical Academy in the formation of social, family and personal values is analyzed. The practical role of the results is that they can be used in the educational process in higher educational institutions for the formation of socially positive value orientations of students towards the elderly people.

Key words: ageism, student youth, value orientations, age group, anomie, systematic work.